

klemmen der kousevoeten om stoelsport, opgekromde knieën, als een waardelooze en vergeten klungel, weggesmeten, want zonder eenig aanzien meer.

Buiten hieven zich en daalden de krakende vlagen in zwaren en krachtigen regelmaat. . . de beschotten kreunden, ergens verderop klapte met 'n rinkel van ijzeren klink een steegjesdeur toe. . . . En op haar stoel verkromp weer 't bochelvrouwtje van plotselingen angst, ze richtte 't hoofd op en luisterde. Over haar grauw-vermagerd gezicht vaalde de angst, dat ze droog ademde door de opengetuite lippen en haar ingeplatte borst zich licht-hijgend meebewoog. . . star-open waren haar oogen, want vóór haar visioende de werkplaats in 't achterhuis, pikkenacht en ijskoud, met 't spokig theekopje op de werkbank, die na z'n dood niet meer was geredderd. Ze hoorde 't spook, niet met luid geweld tekeergaand, maar griezellig-gedempt ommerommelend, akelig-rustig, of de man nog leefde en daar kalm weg z'n werk dee.

Toen hield Pietje 't niet langer uit. De klemmende binnenkamerdeuren kletterde ze open en ze scharrelde in 't vochtig donker daarbinnen even rond. Met haar kaal pellerientje om kwam ze er weer uit, zette nu haar muts recht, met drukke, zenuwbevende handen.

Ze keek naar de doovende lamp, die aan de gore wanden nog maar een valen bloedschijn gaf, de binnenkamer in met 'n troebelen blik en ging er daarna van door.

Henri van Booven

EEN TREINREIS

(fragment)

Het lokomotiefje stond te sissen en stoom te blazen. Het geheele treintje bestond behalve de goederenwagen uit drie overdekte wagons, dit was de eerste klasse en al deze wagons waren bijna geheel bezet. De andere employés zaten alreeds in den trein bij een troep schreeuwerige, rumoerige Belgen, die buiten den wagen hingen, druk gebarend tegen vrienden op het smalle perron.

Het treintje zou nu binnen enkele minuten vertrekken. De witten en zijn reisgenoot klommen daarom in het smalle wagonnetje en bleven vanaf het voorbalkon nog wat met Morin en Ronk praten; achter hen

stonden hunne reisgenooten, ook de dikke Van Dalen, die den verzegelden brief van Ronk in een binnenzak van zijn wit flanellen jasje had geborgen.

De witte keek naar het wrakke stationnetje en naar het tegen de bergen aangebouwde Matadi, de witte huizen tegen de grijze steenen. Wat was dit gezicht breed, uitgestrekt verlaten, het was grootsch van starre grijsheid, want geen boom rees tusschen de witte gebouwen en hooger op in de bergen grociden alleen struiken en kort gras. Daar ontwaarde hij ook weer het kerkhof waar hij gewandeld had den vorigen middag, de witte kruisjes geleken lichte puntjes in den rooden grond, het was als een veld vol doodsbeenderen die in de zon te bleeken lagen. Boven de bergen zag hij hoe de hemel nu alreeds veel van zijn blauwe gloeden verloren had en dat weldra het hooge uitspansel zou flitsen, stralen, één gloeiïng, één felle, wit laaiende hel.

Het deed nu goed te weten dat hij onder de overkapping stond; hoe onbeschut en blootgesteld aan de hitemarteling leek hem alles daar buiten, hoe vreeslijk zou het straks zijn, wanneer de steenen wegen zouden zengen in de zon en ieder ding uitgedord zou staan van overgrootte warmte.

Toen begon de fluit op het locomotiefje te tieren. Voor het laatst werden er handen gegeven. Morin zeide nog eens, dat Van Dalen goed op den brief moest passen, de Belgen zwaaiden met een helsch misbaar hunne hoeden, rekten hunne armen buiten de wagons, zij brulden met heesch en schor geluid, Vlaamsch, Fransch dooreen, sommigen floten. Hun woeste uitgelatenheid meerderde nog, toen met knarsend geluid op de droge rails het treintje zich in beweging zette terwijl het lokomotiefje groote wolken stoom uitsiste.

De zes Hollanders stonden kalm nog even op het balcon en wuifden Morin en Ronk vaarwel, maar juist buiten het station rolde het treintje langzaam in wijden boog met hoog jankend schuren van de wielen achter een stijlen rotswand; het gejoel van de Belgen verstomde dadelijk, zij gingen zitten en ook de mannen van het Hollandsche huis begaven zich binnen den wagen.

De wagen was geheel bezet. De zitplaatsen, tegen de wanden aangebracht – tusschen iedere zetel was een tafeltje opgeklapt – lieten een nauwen doorgang in het midden van den wagen, zoodat ongeveer vier-en-twintig reizigers gemakkelijk plaats konden vinden, de stoelen waren met gevlochten rottang bekleed, de raampjes, breed en hoog, lieten voortdurend tocht binnen waaien, maar er waren ook houten blinden, nu opgeschoven, die neergelaten konden worden wanneer het zou slagregen.

Alles was van een leelijke, doffe houtsoort, waarvan het vernis gebladderd en vervuuld scheen of ruw geworden, als ware het door vuur ge-

schroeid. De tafeltjes vierkant met bruin zeildoek bedekt, stonden met een schuins ijzeren stutsel vastgezet, zoodat de voeten der aanzittenden vrij bleven.

De witte zat in den eersten wagen die achter den open wagen met bagage en de daarop verspreide negers gekoppeld was. Terwijl hij dit volk zat te bekijken, kwam Van Dalen tegenover hem zitten en gaf hem het spoorweg-kaartje.

‘Je moet eens opletten,’ zeide Van Dalen, ‘zie je dien langen neger daar die met een stokje op jou grooten koffer zit te trommelen, dat is de hoofdconductor van den trein, die zal straks onze biljetten knippen’.

Er was weldra verbroedering tusschen Belgen en Hollanders; de gesprekken waren aanvankelijk luidruchtig geweest, maar naarmate de hitte meerderde bij 't hooger en hooger stijgen van de zon, was snel vermoeienis en afgematheid gekomen.

Een uur nadat de reis begonnen was, zaten de meeste Belgen achterover in hunne stoelen lusteloos te staren, met loome leden en gestrekte beenen, zij spraken weinig, een paar bleven doorredeneeren, maar matter en matter werden hunne stemmen en zij gebaarden niet meer zoo onstuimig. Enkelen waren nu voorover gaan liggen, hunne hoofden rustten in de gekruiste armen, die steunden op de tafeltjes, een enkele ronkte.

De witte had stil naar buiten getuurd.

Toen het treintje langs de steilte de bocht uitgelopen was, geraakte het in een schemerige kloof. Aan beide kanten zag hij niets dan loodrecht dalende wanden van grijze steen, stapelingen van kolossale steenlagen. Langzaam steeg de bodem, de wanden werden lager, er bogen allerhande gewassen, stekelige planten, boomtakken over de randen heen, het werd lichter, een waterval klaterde, en zij reden langs de berghelling aan den linker rivieroever. Heel in de verte lag Matadi, en duidelijk zag hij de schuimende stroomversnellingen en de draaikolken in den Congostroom. Het treintje klom nu in groote bochten verder, meestentijds tusschen de schemerige kloven door, soms onder dicht geboomte, een enkele maal over een brug die later heel in de hoogte of in de diepte weer als een klein, klein ding teruggezien werd, tusschen stapelingen van geweldige rotsen en donkergroene, dichte struiken, waarbinnen de gelachtig witte glinsteringen van de snelle riviertjes tintelden.

Langzaam vorderde de reis over de woeste uitloopers van het Kameerengebergte, een eindelooze, bochtige weg, met altijd schooner, wijder, eindeloozer vergezichten, van die landschappen zooals er alleen in Afrika zijn, vele malen uitgestrekter, grootscher dan eenig landschap in Europa, een wijdheid en ontzaglijkheid die met beklemdheid, doffen angst bestaard wordt. Het waren lang geen lieflijke vergezichten, maar eindeloosheden van zongemartelde grijs-roode ruimten, paarsachtig in de gronde-

looze diepten, violet in donkere en melkwit in de lichte verten.

Deze diepten, deze ruimten geleken wijde ingangen tot een geheimzinnige plek in de wereld, waar de boosheid en de ongedachtste wreedheid huisen. De witte keek er naar met doffe ontzetting en onrust voor zóóveel mateloze, grootsche onheilspellendheid, maar hij moest staren en turen en achter wijde, wijde, violette diepten nieuwe ruimten, als onpeilbare ingangen naar donkere verborgenheden ontdekken, totdat een wijle het treintje weer tusschen de schemerige ravijnen en smalle kloven oplom en knarsend andere bochten inrolde.

Van de Congo was nu niets meer te zien, alleen kwamen er meer bruggen. Hij ontwaarde tal van onverwachte, wonderlijke tafereelen, zooals daar waren: dichtbeboschte ruimten, waarboven-uit hooge palmen stonden, voor die ruimten dik gras tot aan de spoorbaan en vlak langs de spoorbaan honderden van rijpende ananassen. Ook plekken waar de rotswanden diepe scheuren vertoonden, vol zwarte schaduwen waarin het angstig was te kijken, of plotseling spoot van achter een rots als een toren een breede waterstroom, die met koel gedruisch neerplofte op een bedding van geelbruine, glimmend schoongewassen steenen; in duistere hoeken rezen als geheimen de gepluimten van lage gewassen. Het water stroomde breed uitgeplat naar een vijver, waar aan den oever geboomten met palmen rezen en een enkele boom, reuzig als hij er nooit een zag. De lagere gewassen aan den vijverrand bogen zich tot in het water neer. Maar door dien vijver stroomde het water naar een nauwen doorgang waar het opnieuw vurig zich doorheen perste. Dicht struweel verhinderde hem dan te speuren waarheen het water toog.

De tocht ging rommelend verder over de onvast liggende rails en dan opeens daar was het water weer aan den rand van een bosch.

Maar langzaam aan verdween het koele gezicht van de boomen en de klaterende stroompjes, het was duidelijk dat de reis naar hooger streken vorderde, steenachtiger werd wederom de bodem, grijs meedoogenloos gesteente, troosteloos zich grilliger en vervaarlijker heffend.

Op eenmaal rees daar als een vervloeking, een kwaadwilligheid, midden uit de diepten, een hooge, rood-bruine berg met in de zon glinsterende wanden. De spits gelek een naald zoo scherp, op enkele plekken slechts groeiden lage struiken die een vurig, rood bruin mos geleken.

Snel verdween dit barre gezicht, het kwam den witte voor, alsof deze berg het eerste was dat hij op dezen tocht zou zien, hij kon zich niets ellendiger van wreede eenzaamheid voorstellen dan dit naaldachtige, schitterende gesteente, dat de grondlooze diepten waarlangs de trein nu reed grimmig als een lastering beheerschte.

En verder ging de tocht in wijde spiralen de dorre bergen op, langs diepe kloven, donkere afgronden waarin groote steenbrokken afgerold lagen.